

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH

ON CHẶN CHẶN THONG SY

**HỖ TRỢ NĂNG LỰC CẠNH TRANH
CỦA DOANH NGHIỆP LÀO
TRONG ĐIỀU KIỆN HỘI NHẬP KINH TẾ QUỐC TẾ**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2014

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH

ON CHẶN CHẶN THONG SY

**HỖ TRỢ NĂNG LỰC CẠNH TRANH
CỦA DOANH NGHIỆP LÀO
TRONG ĐIỀU KIỆN HỘI NHẬP KINH TẾ QUỐC TẾ**

Chuyên ngành : Quản lý kinh tế

Mã số : 62 34 01 01

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Ng- òi h- óng dẫn khoa học: 1. PGS. TS. TRẦN ĐÌNH THIÊN
2. TS. NGUYỄN QUỐC THÁI

HÀ NỘI - 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, tài liệu nêu trong luận án là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

TÁC GIẢ LUẬN ÁN

On Chăn Chăn Thong Sy

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
Ch- ong 1. TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI	4
1.1. Những nghiên cứu n- ớc ngoài	4
1.2. Những nghiên cứu ở Lào	26
Ch- ong 2. LÝ LUẬN VÀ KINH NGHIỆM QUỐC TẾ VỀ HỖ TRỢ NÂNG CAO NĂNG LỰC CẠNH TRANH CỦA DOANH NGHIỆP TRONG ĐIỀU KIỆN HỘI NHẬP KINH TẾ QUỐC TẾ	30
2.1. Những vấn đề cơ bản về cạnh tranh và năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế	30
2.2. Nội dung, nhân tố ảnh h- ưởng và sự cần thiết hỗ trợ năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế	44
2.3. Kinh nghiệm của một số n- ớc về việc hỗ trợ nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế và bài học kinh nghiệm cho Lào	79
Ch- ong 3. THỰC TRẠNG NĂNG LỰC CẠNH TRANH CỦA DOANH NGHIỆP LÀO VÀ VAI TRÒ HỖ TRỢ CỦA NHÀ N- ỚC TRONG VIỆC NÂNG CAO NĂNG LỰC CẠNH TRANH CỦA DOANH NGHIỆP TRONG ĐIỀU KIỆN HỘI NHẬP KINH TẾ QUỐC TẾ	95
3.1. Tổng quan về phát triển kinh tế - xã hội và tình hình hoạt động kinh doanh của các doanh nghiệp Lào	95
3.2. Thực trạng hỗ trợ năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp Lào trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế	128
3.3. Đánh giá vai trò của nhà n- ớc trong việc hỗ trợ nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp Lào	135
Ch- ong 4. PH- ƠNG H- ỚNG VÀ GIẢI PHÁP TĂNG C- ỜNG HỖ TRỢ NÂNG CAO NĂNG LỰC CẠNH TRANH CỦA DOANH NGHIỆP LÀO TRONG ĐIỀU KIỆN HỘI NHẬP KINH TẾ QUỐC TẾ	147
4.1. Bối cảnh và ph- ơng h- ớng hỗ trợ để nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp Lào trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế	147
4.2. Những giải pháp chủ yếu nhằm tăng c- ờng hỗ trợ và nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp Lào	158
KẾT LUẬN	172
DANH MỤC CÔNG TRÌNH CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ	174
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	175
PHỤ LỤC	186

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

ADB	: Ngân hàng phát triển Châu Á
AEC	: Cộng đồng kinh tế ASEAN
AFTA	: Khu vực th- ơng mại tự do ASEAN
ASEAN	: Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á
Bath	: Bạc (Đồng tiền của Thái Lan)
CEPT	: Ch- ơng trình thuế quan - u đãi có hiệu lực chung
CHDCND	: Cộng hoà dân chủ nhân dân
DN	: Doanh nghiệp
EU	: Liên minh châu Âu
FDI	: Đầu t- trực tiếp n- ớc ngoài
FPI	: Đầu t- gián tiếp n- ớc ngoài
GDP	: Tổng sản phẩm quốc nội
GMS	: Tiểu vùng sông Mêkông
IMF	: Quỹ tiền tệ quốc tế
KIP	: Đồng tiền của Lào
NIEs	: Các nền kinh tế mới công nghiệp hoá
OECD	: Tổ chức hợp tác và phát triển kinh tế
USD	: Đồng đô la Mỹ
WEF	: Diễn đàn kinh tế thế giới
WTO	: Tổ chức th- ơng mại thế giới
XHCN	: Xã hội chủ nghĩa

DANH MỤC CÁC HÌNH

<i>Hình 1.1:</i> Mô hình khối kim cương của M.Porter	6
<i>Hình 1.2:</i> Các lực lượng điều khiển cuộc cạnh tranh ngành	21
<i>Hình 2.1:</i> Cạnh tranh không hoàn hảo	35
<i>Hình 2.2:</i> Mô hình chuỗi giá trị của M. Porter	45
<i>Hình 2.3:</i> Mô hình của Abell xác định phạm vi kinh doanh của doanh nghiệp	55
<i>Hình 3.1:</i> Nguồn thu của Nhà nước giai đoạn năm 2000 - 2010	101
<i>Hình 3.2:</i> Tỷ giá hối đoái đồng tiền kip (2006 - 2010)	102
<i>Hình 3.3:</i> Tỷ lệ số dự án theo cơ cấu ngành	104
<i>Hình 3.4:</i> Thị trường xuất khẩu chính năm 2000 – 2010	106
<i>Hình 3.5:</i> Tỷ lệ nghèo của Lào từ năm: 1993 đến 2008	111
<i>Hình 3.6:</i> GDP bình quân đầu người năm 2000 - 2010	112
<i>Hình 3.7:</i> Số lượng doanh nghiệp tăng trong từng giai đoạn	116
<i>Hình 3.8:</i> Cơ cấu doanh nghiệp chia theo ngành	117
<i>Hình 3.9:</i> Số lượng doanh nghiệp chia theo số lao động	118
<i>Hình 3.10:</i> Cơ cấu doanh nghiệp chia theo doanh thu trung bình/tháng	119
<i>Hình 3.11:</i> Cơ cấu doanh nghiệp chia theo Vùng	120
<i>Hình 4.1:</i> Mô hình chiến lược cạnh tranh của doanh nghiệp	168

DANH MỤC CÁC BẢNG

<i>Bảng 2.1:</i> Các nguồn lực và khả năng của doanh nghiệp	49
<i>Bảng 2.2:</i> Những ph- ơng pháp tái cơ cấu nợ và lĩnh vực áp dụng ở Hàn Quốc	88
<i>Bảng 2.3:</i> So sánh chỉ số cạnh tranh toàn cầu năm 2013-2014 của Lào với Việt Nam, Thái Lan, Hàn Quốc và Campuchia	92
<i>Bảng 3.1:</i> GDP trung bình đầu ng- ời (kế hoạch và thực hiện)	99
<i>Bảng 3.2:</i> Tỷ lệ lao động theo ngành	101
<i>Bảng 3.3:</i> Đầu t- trong n- ớc và n- ớc ngoài (2006 - 2010)	103
<i>Bảng 3.4:</i> Cơ cấu xuất khẩu theo sản phẩm (2005 - 2009)	105
<i>Bảng 3.5:</i> Cơ cấu nhập khẩu theo sản phẩm	107
<i>Bảng 3.6:</i> Số khách du lịch vào Lào giai đoạn 2006-2010	108
<i>Bảng 3.7:</i> Sự phát triển dân số của Lào	109
<i>Bảng 3.8:</i> Chỉ số HDI của Lào và thế giới	110
<i>Bảng 3.9:</i> Một số chỉ số kinh tế và dân số Lào giai đoạn năm 2000-2010	114
<i>Bảng 3.10:</i> Trình độ văn hoá của chủ doanh nghiệp	126
<i>Bảng 3.11:</i> So sánh Chỉ số môi tr- ờng kinh doanh thuận lợi của Lào và các n- ớc láng giềng năm 2013-2014 (xếp hạng trong số 189 nền kinh tế)	128
<i>Bảng 3.12:</i> Sự thay đổi môi tr- ờng kinh doanh của doanh nghiệp ở Lào so sánh với Việt Nam trong thời gian 2007-2014	136
<i>Bảng 3.13:</i> Dự đoán về lực l- ợng lao động và trẻ em độ tuổi đến tr- ờng	140
<i>Bảng 3.14:</i> Tỷ lệ cho vay so với GDP của các n- ớc trong vùng	144
<i>Bảng 3.15:</i> So sánh độ mở cửa kinh tế giai đoạn năm 2006-2010	145
<i>Bảng 4.1:</i> Thu nhập tính theo đầu ng- ời ở các n- ớc và khu vực trên thế giới	150

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong bối cảnh kinh tế thế giới ngày nay, hội nhập kinh tế quốc tế là con đường lựa chọn tất yếu để đảm bảo cho sự phát triển bền vững lâu dài cho một quốc gia. Sau hơn 25 năm thực hiện chính sách đổi mới, nền kinh tế của nước CHDCND Lào đã chuyển đổi sang nền kinh tế thị trường và đã từng bước phát triển. Một số ngành có các mặt hàng có chỗ đứng vững chắc trên thị trường trong nước và nước ngoài như: điện, vàng, đồng, cà phê, dệt may, bia, sản phẩm gỗ, dịch vụ viễn thông, ngân hàng và hàng thủ công mỹ nghệ... Các doanh nghiệp (DN) Lào đã từng bước phát triển, trưởng thành và bắt đầu khẳng định vị thế của mình trên thị trường thế giới và khu vực ở một số lĩnh vực.

Tuy nhiên, trong điều kiện tham gia Cộng đồng kinh tế ASEAN (AEC) kể từ năm 2015 và tiến trình hội nhập kinh tế quốc tế ngày càng sâu rộng, cạnh tranh phát triển ngày càng trở nên gay gắt. Với thực lực và trình độ phát triển còn nhiều hạn chế, năng lực cạnh tranh còn thấp và hạn chế ở nhiều mặt, các DN Lào nhìn chung sẽ gặp nhiều thách thức và trở ngại trước các đối tác và đối thủ cạnh tranh rất mạnh từ các nước trên thế giới, trước hết là từ các nước trong khối ASEAN và Trung Quốc. Do vậy, vấn đề cấp thiết đặt ra đối với nhà nước Lào phải có chính sách hỗ trợ để các DN Lào có đủ năng lực cạnh tranh trên thị trường trong nước và quốc tế, tiếp tục phát triển trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế.

Tình hình và yêu cầu nói trên đòi hỏi Nhà nước Lào phải cải thiện môi trường chính sách, thuận lợi hoá các điều kiện vĩ mô để hỗ trợ DN Lào có điều kiện phát triển phù hợp, có khả năng cạnh tranh và từng bước vươn lên nhanh chóng. Đồng thời, các DN Lào phải khắc phục những điểm yếu và phát huy thế mạnh của mình để từng bước phát triển. Đây thực sự là thách thức lớn đối với Chính phủ và các DN Lào trong những năm sắp tới.

Để góp phần vào giải quyết những vấn đề đó, tôi đã chọn đề tài: "**Hỗ trợ năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp Lào trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế**" làm đề tài nghiên cứu của mình.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

2.1. Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở làm rõ lý luận và thực tiễn về cạnh tranh và năng lực cạnh tranh của các DN, vai trò hỗ trợ của Nhà nước đối với DN, đề tài nghiên cứu nhằm góp phần nâng cao năng lực cạnh tranh của DN Lào trong tiến trình hội nhập kinh tế quốc tế.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Hệ thống hoá cơ sở lý luận và thực tiễn về cạnh tranh, năng lực cạnh tranh, vai trò hỗ trợ của Nhà nước đối với DN.

- Phân tích thực trạng và đánh giá một cách khoa học về năng lực cạnh tranh của DN Lào và chính sách hỗ trợ của nhà nước đối với DN, xác định đ-ợc các nguyên nhân, các yếu tố hạn chế trong năng lực cạnh tranh của DN Lào và của chính sách nhà nước đối với DN trong thời gian qua.

- Đề xuất những giải pháp chủ yếu ở cấp vĩ mô và vi mô để hỗ trợ năng lực cạnh tranh của DN Lào, từng bước phát triển một cách bền vững trong tiến trình hội nhập kinh tế quốc tế.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Nghiên cứu năng lực cạnh tranh của DN Lào và sự hỗ trợ của Nhà nước đối với việc nâng cao năng lực cạnh tranh của DN trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

- Nghiên cứu sự phát triển và năng lực cạnh tranh của DN Lào trong điều kiện hội nhập kinh tế khu vực và kinh tế quốc tế trong phạm vi thời gian từ năm 2000 đến năm 2020.

- Phân tích, đánh giá một số chính sách kinh tế liên quan đến hỗ trợ năng lực cạnh tranh của DN Lào trong các ngành công nghiệp, nông nghiệp và dịch vụ.

4. Ph- ơng pháp nghiên cứu

Các ph- ơng pháp nghiên cứu đ- ợc sử dụng trong luận án:

- Ph- ơng pháp duy vật biện chứng, duy vật lịch sử.
- Ph- ơng pháp phân tích, so sánh, tổng hợp và thống kê.
- Ph- ơng pháp định l- ợng kết hợp với các ph- ơng pháp định tính để phân tích và đánh giá năng lực cạnh tranh của DN Lào.

5. Những đóng góp chủ yếu của luận án

(1) Hệ thống hoá một số vấn đề lý thuyết về năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp và vai trò của Nhà n- ớc đối với việc nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế.

(2) Đánh giá một cách khoa học những thành tích đạt đ- ợc, những hạn chế, yếu kém và các nguyên nhân về năng lực cạnh tranh của DN Lào và vai trò hỗ trợ của Nhà n- ớc đối với việc nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp trong thời gian qua.

(3) Đ- a ra một số giải pháp chính sách phù hợp với điều kiện và tiềm năng thực tế của Lào nhằm hỗ trợ năng lực cạnh tranh của DN Lào trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế trong thời gian tới.

(4) Kết quả nghiên cứu có thể làm tài liệu tham khảo cho các cơ quan quản lý của nhà n- ớc và các DN Lào.

6. Kết cấu luận án

Ngoài phần mở đầu, kết luận và danh mục tài liệu tham khảo, nội dung luận án gồm 4 ch- ơng, 10 tiết.

Ch- ơng 1: Tổng quan tình hình nghiên cứu liên quan đến đề tài.

Ch- ơng 2: Lý luận và kinh nghiệm quốc tế về hỗ trợ nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế.

Ch- ơng 3: Thực trạng năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp Lào và vai trò hỗ trợ của nhà n- ớc trong việc nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế.

Ch- ơng 4: Ph- ơng h- ớng và giải pháp tăng c- ờng hỗ trợ nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp Lào trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế.